

Implemented by:
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Kratak prikaz praktične politike

UKIDANJE PORESKOG I NEPORESKOG OPTEREĆENJA POČETNIKA U POSLOVANJU TOKOM PRVE GODINE RADA

Mladi u Srbiji teško nalaze zaposlenje, a kada započnu sopstveni posao fiskalna i parafiskalna opterećenja smanjuju šanse da opstanu i razviju biznis. Oslobođanje od plaćanja poreza i doprinosa na zarade u prvih godinu dana poslovanja, podstaklo bi preduzetništvo u Srbiji i eliminisalo jednu od ključnih prepreka za započinjanje i vođenje poslovanja. Ova mera dovela bi do smanjenja broja mladih koji posluju u svojoj ekonomiji, stimulisala preduzetnički duh i privredni angažman mladih, a bez efekta distorzije tržišta i realnog opterećenja budžeta Republike Srbije.

ANALIZA STANJA

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, u Srbiji je u poslednjem kvartalu 2016. godine stopa nezaposlenosti među mladima starosti od 15 do 24 godine iznosila 31,3% što je gotovo tri puta više od opšte stope nezaposlenosti koja iznosi 13%. Taj procenat je i dvostruko veći u odnosu na evropski prosek gde prema podacima Eurostata iz ferbuara 2017. stopa nezaposlenosti iznosi 18,5%. Međutim, iako mladi teško pronalaze posao, samozapošljavanje je kao oblik radne aktivnosti u Srbiji među ovom kategorijom retka pojava – svega 7,8% ima status poslodavca ili inokosno zaposlenih.

Kako je pokazalo istraživanje Ekonomskog instituta iz 2016. na osnovu fokus grupa sa 55 mladih preduzetnika iz Srbije, ključni problemi koje oni prepoznaju kao prepreku da započnu poslovanje jesu nerazvijena preduzetnička kultura i nestimulativno poslovno okruženje, nedostatak potrebnih preduzetničkih znanja i mentorske podrške, i visoko poresko opterećenje. S obzirom na to da opterećenje fiskalnim i parafiskalnim nametima, sa posebnim akcentom na porez na dohodak i doprinose na obavezno socijalno osiguranje, predstavlja veliki problem za početnike, predlog je oslobođanje od tih plaćanja tokom prvih godinu dana poslovanja što bi početnicima u poslu omogućilo da plaćaju obaveze državi tek nakon što u određenoj meri razviju svoj biznis¹. Ova mera posebno je usmerena ka podsticanju preduzetništva među mladima - svršenim studentima i srednjoškolicima, iako bi pravo korišćenja imala i sva lica koja su duže od šest meseci na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje.

TROŠKOVI OTPOČINJANJA POSLOVANJA

NALED je uz podršku nemačke razvojne saradnje pripremio kratak prikaz praktične politike oslobođenja od plaćanja poreza i doprinosa na zarade u prvoj godini poslovanja na osnovu analize koju je sproveo u saradnji sa Fakultetom političkih nauka u periodu od aprila do juna 2017. Pomoću simulacije, korišćenjem odgovarajućih pretpostavki i informacija u vezi sa „cenom“ osnivanja društva, utvrđeno je da se troškovi osnivanja preduzetničke radnje kreću od 4.610 dinara do 31.610 dinara, dok je za osnivanje jednog društva sa ograničenom odgovornošću potrebno izdvojiti od 10.370 dinara do 57.370 dinara.

¹ Ovaj predlog usvojilo je Koordinaciono telo Vlade Republike Srbije za usmeravanje aktivnosti na suzbijanju sive ekonomije u okviru Akcionog plana za 2017. i 2018. godinu (mera 2.1.4).

Tabela 1: Troškovi osnivanja privrednog društva i preduzetničke radnje u Srbiji (RSD)

Br	Naziv troška	Preduzetnik	Privredno društvo
1	Naknada za osnivanje društva	1.500	4.900
2	Izrada osnivačkog akta i statuta (opciono)	/	20.000
3	Registracija i objava osnivačkog akta	/	1.000
4	Rezervacija naziva (opciono)	1.000	1.000
5	Overa osnivačkog akta	/	1.260
6	Overa OP obrasca	360	360
7	Izrada pečata (prosečno)	2.000	2.000
8	Otvaranje računa u banci	0	0
9	Osnovni novčani kapital	/	100
10	Održavanje računa (mesečno)	450	450
11	E-banking (mesečno)	300	300
12	Knjigovodstvene usluge (opciono-mesečno)	6.000	6.000
13	Prijava kod Poreske uprave	0	0
14	Fiskalna kasa (opciono)	20.000	20.000
Ukupno min (bez uračunavanja opcionih troškova)		4.610	10.370
Ukupno maks (sa uračunatim opcionim troškovima)		31.610	57.370

Što se tiče mesečnih troškova poreza i doprinosa na zarade, analizom je utvrđeno da preduzetnik mora da izvoji od 12.245 do 32.892 dinara, a društvo sa ograničenom odgovornošću 14.813 dinara mesečno kako bi podmirili ove obaveze.

Tabela 2: Presek mesečnih i godišnjih obaveza poreza i doprinosa za novoosnovane subjekte

Tip	Mesečni troškovi poreza i doprinosa	Godišnji troškovi poreza i doprinosa
Preduzetnik paušalac	12.245 - 32.892	146.940 – 394.704
Preduzetnik u režimu lične zarade	19.820	237.848
Preduzetnik u režimu samooporezivanja	12.893	154.717
Privredno društvo	14.813	177.756

To znači da i ukoliko ne ostvaruju nikakve prihode, početnici tokom prve godine moraju da plate od 151.550 do 426.314 dinara (preduzetnik) odnosno od 188.126 do 235.126 dinara (privredno društvo) za troškove osnivanja i poreze i doprinose. Iz obračuna možemo videti da ukupni troškovi započinjanja poslovanja u Srbiji značajno variraju u zavisnosti od pravne forme, lokalne samouprave u kojoj je poslovanje registrovano i drugih opcionih troškova koji su uzeti u razmatranje.

OBRAZLOŽENJE REFORME

Mera: Oslobođanje od plaćanja poreza na dobit i poreza i doprinosa na zarade, odnosno paušalno utvrđenog poreza u trajanju od godinu dana.

Korisnici: Lica koja su u poslednjih šest meseci imala status svršenih srednjoškolca i studenata bez obzira na to da li su se školovali u Srbiji ili inostranstvu, kao i lica koja su duže od šest meseci na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje (NSZ).

Ograničenja: Oslobođanje od plaćanja poreza i doprinosa u roku od godinu dana moglo bi se koristiti samo jednom, a korisnici bi bili isključivo mikro privredni subjekti. Ukoliko lice ispunjava sve navedene kriterijume i osnuje više pravnih subjekata, meru poreskog oslobođenja može koristiti samo za jedan od njih. Dodatno, mera bi se odnosila na sve novozaposlene u start up-ovima koji ispunjavaju uslove korisnika mere, a budući da se radi o mikro privrednim subjektima maksimalni broj novozaposlenih radnika je devet. S obzirom da je porez na dodatnu vrednost (PDV) kao porez na potrošnju zaseban objekat oporezivanja u poreskom sistemu, obaveza plaćanja PDV-a ostaje u skladu sa Zakonom o porezu na dodatnu vrednost.

Prava i obaveze korisnika: U skladu sa čl. 8 stav 1. tačka 15a) Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, korisnici mere bi bili uvršteni u grupu osiguranika za koje se sredstva za uplatu doprinosa za zdravstveno osiguranje obezbeđuju u budžetu Republike Srbije. Budući da bi bili oslobođeni plaćanja doprinosa za penziona i osiguranje za slučaj nezaposlenosti, navedena prava ne bi ostvarivali. Ipak, bila bi im ostavljena mogućnost da sami uplaćaju penziona osiguranje i da u tom slučaju budu osigurani. Korisnici mere bi imali prava da istovremeno budu korisnici drugih podsticajnih mera, sa ograničenjem da u skladu sa Uredbom o pravilima za dodelu državne pomoći ukupan zbir svih oblika državne pomoći ne prelazi iznos od 23.000.000 dinara u bilo kom periodu u toku tri uzastopne fiskalne godine.

Oportunitetni trošak države: U tabelama ispod je dat prikaz obračuna potencijalnih korisnika i oportunitetnih troškova mere na osnovu podataka dobijenih od Republičkog zavoda za statistiku i Nacionalne službe za zapošljavanje, evidencije ENIC/NARIC centra² Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, a u skladu sa rezultatima ankete *Tranzicija mladih žena i muškaraca na tržištu rada Republike Srbije*³.

Tabela 3: Broj korisnika mere oslobođenja poreza i doprinosa

	Broj studenata koji je završio studije u 2015.	Broj svršenih srednjoškolaca koji nisu upisali fakultet u 2015.	Broj studenata – povratnika u 2016.	Broj nezaposlenih u 2016. koji su koristili subvencije za započinjanje poslovanja > 25 god.
Ukupno	50.326	6.313	1.145	3.273
Udeo ⁴	7,8%	7,8%	7,8%	100%
Ukupno	3.925	492	89	3.273
Očekivani broj korisnika	7.779 (1.556 privrednih društava i 6.223 preduzetnika) ⁵			

² Centar za informisanje o priznavanju inostranih visokoškolskih i srednjoškolskih isprava i priznavanje u svrhu zapošljavanja

³ Marjanović D. (2016), *Tranzicija mladih žena i muškaraca na tržištu rada Republike Srbije*, Međunarodna organizacija rada, str. 15

⁴ Polazi se od pretpostavke da će 7,8% mladih započeti sopstveni posao, kao i da će ovu meru koristiti isti broj nezaposlenih starijih od 25 godina koji su i do sada koristili subvencije za otpočinjanje poslovanja.

⁵ 20% svih novoregistrovanih privrednih subjekata su privredna društva, 80% su preduzetnici

Tabela 4: Oportunitetni troškovi oslobođenja poreza i doprinosa u prvih godinu dana (RSD)

Tip privrednog subjekta	Broj	Mesečni trošak poreza i doprinosa po subjektu	Mesečni oportunitetni trošak	Mesečni oportunitetni trošak - ukupno (min-maks)	Godišnji oportunitetni trošak - ukupno (min-maks)
Privredno društvo	1.556	14.813	23.049.028	116.306.906 - 159.139.815	1.395.682.872 - 1.909.677.780
Preduzetnik	6.223	14.986 – 21.869	93.257.878 – 136.090.787		

Prema obračunu, **očekivani broj korisnika mere iznosi 7.779 a procenjeni troškovi iznose od 1.4 milijarde do 1.9 milijarde dinara za godinu dana**, što je osmostruko niži iznos od onog koji je država opredelila u godini preduzetništva za potrebe stimulisanja preduzetničke aktivnosti.

Iskustva iz sveta: Primeri zemalja koje su prepoznale poresko i neporesko opterećenje kao prepreku razvoju start up-a i uvele meru poreskog oslobađanja za početnike jesu Albanija, Indija, Irska, Kina, Letonija i Singapur. Najčešći model po kojem se ova mera primenjuje jeste da u unapred definisanom vremenskom periodu (od tri do pet godina), ukoliko godišnji promet ne prelazi određeni iznos (od 36.000 do 93.000 evra) start-up bude oslobođen plaćanja najčešće samo poreza (na kapitalne dobitke, dobit, dohodak kao i investicije u start up), a u pojedinim zemljama i socijalnih doprinosa. Efekti ove mere odrazili su se u povećanju broja start up kompanija i udela direktnih stranih investicija u ovim zemljama. Iako su poreske mere usmerene ka početnicima u navedenim državama različite, svima je zajednička težnja da kroz smanjenje poreskog i neporeskog opterećenja učine početak poslovanja lakšim.

Efekti: Na ovaj način početnicima se olakšava početak poslovanja jer je teško očekivati da neko ko je tek započeo poslovanje i nema prihoda u početnoj fazi, počne da plaća obaveze državi čim se registruje. Pretpostavlja se da bi oslobađanje podstaklo mlade da se odvaže i započnu sopstveni biznis, usmerilo ih da se u startu odluče za poslovanje u legalnim tokovima, učinilo mala preduzeća konkurentnijim i dovelo do smanjenja nezaposlenosti među mladima.